

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

10'uncu Toplantı

12 Temmuz 2017 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'ne (2/1783) ve 15 Temmuz gazilerine şifa, şehit yakınlarına başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

III.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVK

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin (2/1783) alt komisyona sevk edilmesi

ANAYASA KOMİSYONU
10'uncu Toplantı
12 Temmuz 2017 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 14.21'de açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Şentop, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'ne (2/1783) ve 15 Temmuz gazilerine şifa, şehit yakınlarına başsağlığı dilediğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/1783) alt komisyona sevk edilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 14.34'de toplantıya son verildi.

12 Temmuz 2017 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.21

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Sayın Meclis Başkan Vekilim, Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri, siyasi partilerimizin değerli grup başkan vekilleri, değerli milletvekillerimiz, teklifin ilk imza sahipleri, değerli basın mensupları; hepinizi Başkanlık Divanımız adına saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Anayasa Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 10'uncu toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'ne (2/1783) ve 15 Temmuz gazilerine şifa, şehit yakınlarına başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Bu toplantımızın gündemi 10 Temmuz 2017 Pazartesi günü sizlere yazılı olarak tebliğ edildi. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi uzantılı e-posta adreslerinize de gönderildi.

Bugünkü toplantı gündemimiz, 2/1783 esas numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'dir.

Müsaade ederseniz, görüşmeleri başlatmadan önce ben bu değişiklik teklifi ve İç Tüzük'le ilgili kısaca birkaç kelam etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, parlamentolar kendi çalışma usul ve esaslarını yaptıkları iç tüzüklerle belirlemektedir. Bu itibarla, Anayasa'nın 95'inci maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarını İç Tüzük hükümleriyle yürüteceğini ve 88'inci maddesi de kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esaslarının İç Tüzük'le düzenleneceğini hükme bağlamıştır. Genel gerekçede de açıklandığı üzere, hâlen yürürlükte bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü, Cumhuriyet Senatosunun da bulunduğu çift meclisli dönemde, 5 Mart 1973 tarihinde kabul edilmiş ve 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu İç Tüzük'te yapılan 14 değişiklikle 156 madde değiştirilmiş, bazen aynı madde birden çok kez değiştirilmiştir. Bu İç Tüzük kırk dört yıldır uygulanmaktadır. Yine, bu süre içerisinde birçok İç Tüzük değişiklik girişimi de farklı gerekçelerle sonuca ulaşamamış ve kadük kalmıştır. Bu kırk dört yıllık süre içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün çeşitli maddelerinde yapılan değişiklikler İç Tüzük'ün sistematüğünü de bozmuştur. Mevcut bazı hükümler hiç uygulanamazken İç Tüzük'te dayanağı olmayan bazı uygulamalar da çok güçlü teamüller oluşturmuştur.

Genel olarak iktidar partileri kanun yapım sürecinin yavaşlığından, muhalefet partileri ise denetim sürecinin etkisizliğinden, Parlamento çalışmalarının planlı, programlı olmayışından şikâyet etmişlerdir bu süre boyunca. Öte yandan, Parlamento çalışmalarının Genel Kurul ağırlıklı olması komisyon çalışmalarını etkisizleştirmekte ve yasama sürecinin istenilen kaliteye ulaşmasını da engellemektedir.

Bildiğiniz üzere, iç tüzükler parlamentoların yasama ve denetim faaliyetlerini yerine getirirken usul ve esasların belirtildiği, parlamentonun normatif çerçevesinin belirlendiği sessiz anayasalardır. Parlamento tarihlerinin temel belgelerinden olan iç tüzükler, parlamentoların işlev ve vazifelerini yerine getirmede kolaylaştırıcı, verimliliği, etkinliği artırıcı nitelikte olmalıdır. İç Tüzük değişikliği her yasama döneminde gündeme gelmekte ve İç Tüzük uzlaşma komisyonlarının kurulmasına gerekçe teşkil etmektedir. Bu anlamda, 23'üncü ve 24'üncü Yasama Dönemlerinde uzlaşma komisyonları kurulmuş ancak çalışmalar çeşitli nedenlerle sonuca ulaşamamıştır. Bu çalışmalar yapılırken birçok kaynağa başvurulmuş, kitaplar, makaleler taranmış, Anayasa Mahkemesi kararları, usul tartışmaları gözden geçirilmiş, konunun uzmanı akademisyenler dinlenmiş, bazı ülkelerin iç tüzükleri -Almanya, Danimarka, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya ve Avrupa Parlamentosu iç tüzükleri- Türkçe'ye tercüme ettirilmiş ve detaylı bir biçimde çalışılmıştır. İç Tüzük uzlaşma komisyonlarına Meclis üst düzey yöneticileri ve yasama uzmanları mukayeseli huktan da istifade ederek Fransa Millet Meclisi, Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi ve İngiltere Avam Kamarasının çalışma usul ve esaslarıyla ilgili sunular da yapılmıştır. Bu bağlamda, ortaya konulan teorik bilgilerin uygulamasını yerinde görmek amacıyla da bu ülkelerin parlamentolarına, Fransa Millet Meclisi ve Fransa Senatosu, Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisi ve İngiltere Avam Kamarasına çalışma ziyaretlerinde de bulunulmuştur.

Tabii, 23'üncü Yasama Dönemi'nde kurulan İç Tüzük Uzlaşma Komisyonu tarafından kabul edilen ilkeler ve hedefler istikametinde somut olarak bir metin de hazırlanmıştır, daha sonra bunları görüşeceğiz, üzerinde tartışacağız.

Önümüze gelen ve geneli üzerinde görüşmeye başlayacağımız (2/1783) esas numaralı İç Tüzük Teklifi'ne baktığımızda, kısaca bazı başlıklarla ilgili, düzenlemeyle ilgili özet bilgi vermek istiyorum.

Teklifle milletvekili genel seçimi kesin sonuçlarının ilanının ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun toplanması için gereken süre kısaltılmaktadır. Ant içmekten imtina eden milletvekillerinin milletvekili sıfatından kaynaklanan haklardan yararlanamaması benimsenmektedir. Danışma Kurulu önerilerinin görüşmesiz oylanması, grup önerileri üzerindeki görüşme sürelerinin yeniden düzenlenmesi, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamelerin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasına ilişkin önerilerin haftada bir kez yapılabilmesi ve bu kapsamda her hafta farklı siyasi parti gruplarından bir milletvekiline söz verilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun çalışma gün ve saatleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarının televizyon yayın sürelerinin artırılması; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık kürsüsündeki başkan ve kâtip üyelerin kıyafetlerinin yeniden düzenlenmesi; yine, usul hakkındaki konuşma sürelerinin teamüle uygun hâle getirilmesi; Meclis çalışmalarına başlanmasında toplantı yeter sayısının tespiti için yapılan yoklamanın elektronik oy düğmesi ya da imzalı oy pusulasıyla yapılması, uygulamanın oraya prensip olarak aktarılması anlamında ve bir milletvekili veya bakanın tutanaktaki beyanının düzeltilmesi ve kanun tasarı ya da tekliflerin herhangi bir komisyona havalesine itiraz eden milletvekilinin talebinin yazılı olarak Meclis Başkanlığına sunulması; Anaya değişiklikleri hariç kanun tasarı ve tekliflerinin tümünün açık oylamaya tabi işlerden olmaması durumunda en az 20 milletvekilinin talebi hâlinde açık oyla, aksi takdirde bunların tümünün ve maddelerin oylanmasının işaret oyuyla yapılması; Genel Kurulda değişiklik önergelerinin iki kez okunması uygulamasına son verilmesi, aynı mahiyetteki önergelerden sadece en kısa olanın okutulması; genel görüşme ve Meclis araştırması önergelerinin Genel Kurulda okunması işleminin kaldırılması, açık oylama yapılması için istemde bulunması gereken milletvekili sayısının 20 olarak düzenlenmesi; kınama ve Meclisten geçici çıkarma cezası gerektiren hâller ile bu disiplin cezalarında uygulanacak ödenek ve yolluk kesintilerinin düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Buna dair düzenlemeler 18 maddelik teklifte bulunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, bu arada şunu da ifade etmek isterim: Malumunuz, 15 Temmuzla yaklaşıyoruz, 15 Temmuz öncesinde yapmış olduğumuz bir toplantı. 15 Temmuz Türkiye tarihinde çok önemli bir dönüm noktası, milletimizin millî iradeye, demokrasiye, anayasal organlara sahip çıkması suretiyle bir darbe teşebbüsünü engellemesi tarihimizde ilk defa gerçekleşmiş bir hadise. 15 Temmuzda şehit olan vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, gazilere şifalar diliyorum, şehitlerimizin yakınlarına başsağlığı diliyorum, Allah bir daha böyle günleri ülkemize yaşatmasın. Milletimizin demokrasiye ve anayasal kurumlara sahip çıkması suretiyle Türkiye'nin geleceğine güvenle bakma imkânını buluyoruz. Onun yıl dönümünde bunu belirtmeyi de bir vazife addediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, biz dün de bugün de farklı siyasi partilerimizin temsilcileriyle görüştük. Bu teklifin alt komisyonda değerlendirilmesi yönünde bir ortak kanaat, bir mutabakat oluştu. Bununla ilgili de sanıyorum bir teklif var Komisyon Başkanlığımıza. Alt komisyon çalışmasından sonra tekrar toplandığımızda değerlendirmelerimizi hem geneli üzerinde hem maddeler üzerinde yapacağız, bunda mutabıkız.

III.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVK

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin (2/1783) alt komisyona sevk edilmesi

BAŞKAN – Teklifi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1783) esas numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi'nin ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini teminen bir alt komisyonda görüşülmesini arz ve teklif ederiz. 12.7.2017

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Cengiz Aydoğdu

Murat Emir

Çankırı

Aksaray

Ankara

Mehmet Parsak

Mithat Sancar

Afyonkarahisar

Mardin

Gerekçe:

İç Tüzük değişikliği konusunda daha önce yapılan çalışmaların değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. İşbu önergeyle daha geniş katımlı ve teknik bir çalışma çerçevesinde bir alt komisyon kurulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, görüşülmekte olan İç Tüzük değişiklik teklifi üzerinde ayrıntılı bir inceleme yapılması yararlı olacaktır.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bu teklifi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Bu alt komisyonun bütün siyasi partilerin temsili bakımından 9 kişiden oluşması gerekiyor. Üyeleri burada belirleyelim: Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Mehmet Parsak; HDP'den Sayın Mithat Sancar; Cumhuriyet Halk Partisinden 2 arkadaşımız, Sayın Murat Emir, Sayın Muharrem Erkek; AK PARTİ'den Sayın Abdurrahman Öz, Sayın Cengiz Aydoğdu, Sayın Murat Alparslan, Sayın Zekeriya Birkan, Sayın Yusuf Başer.

Şimdi böylece alt komisyon kurulmuş oldu değerli arkadaşlar. Bu toplantının hemen akabinde alt komisyon ilk toplantısını yapar ve çalışma takvimini de belirlerse iyi olur.

Şimdi, değerli arkadaşlar, alt komisyon ilgili arkadaşlarımızla da görüştük, bugünden itibaren kendi takvimleri dâhilinde çalışacaklar. Bu teklif daha önce üzerinde çok görüşülmüş, teknik düzenlemeler içeren bir teklif. Dolayısıyla yarın yani 13 Temmuz Perşembe günü akşamına kadar alt komisyonun çalışmalarını tamamlamasını ve 14 Temmuz Cuma günü saat on ikiye kadar Komisyonun raporunu vermesini görüşmüştük arkadaşlarımızla. Tabii çalışmalara bağlı olarak olacak ama muhtemelen cuma günü de saat 14.30'da tekrar bu Komisyonumuzda toplanarak geneli üzerinden görüşmelere alt komisyon raporu üzerinde devam edeceğiz.

Alt komisyon üyeleri burada kalırsa kendi çalışma takvimini burada değerlendirebilirler. Dolayısıyla arkadaşlar, başka söz talebi de bulunmadığı için toplantımızı cuma günü 14.30'da toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati:14.34

